

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Ivana Pintač

**ZAVIČAJNA ZBIRKA GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE
NOVI MAROF – OČUVANJE NOVOMAROFSKOG
IDENTITETA**

Diplomski rad

Mentorica: dr.sc. Ana Barbarić

Zagreb, 2016.

Sadržaj

Sažetak.....	1
1. Uvod.....	2
2. Narodne knjižnice	3
3. Grad Novi Marof – opća i povijesna obilježja	4
3.1. Znameniti ljudi.....	5
4. Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof	7
5. Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama	9
5.2. Teritorij zbirke	9
5.3. Građa zavičajne zbirke	10
5.4. Nabava građe	11
5.5. Zaštita građe	11
5.6. Digitalizacija.....	11
5.7. Knjižnični marketing.....	13
6. Zavičajne zbirke u hrvatskim narodnim knjižnicama	14
7. Zavičajne zbirke u Varaždinskoj županiji	14
8. Zavičajna zbirka Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof.....	15
8.1. Smještaj zbirke.....	15
8.2. Sastav zbirke.....	15
8.3. Stanje fonda	15
8.4. Digitalizirana građa.....	16
8.5. Knjižnični marketing Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof.....	16
8.6. Razglednice zavičajne zbirke Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof	18
9. Zaključak	39
10. Popis korištene literature	40

Sažetak

Rad je započet osvrtom na narodne knjižnice i njihove glavne djelatnosti. Navedena su opća i povijesna obilježja grada Novog Marofa te nekoliko najznačajnijih ljudi koje su rođeni ili su svojim djelovanjem doprinijeli boljitku i razvoju grada Novog Marofa. Ujedno im je i posvećen velik dio zavičajne zbirke koja je predmet ovog rada. Opisani su i počeci knjižnične djelatnosti u Novom Marofu i današnja slika. Slijedi definicija i značaj zavičajne zbirke, vrste građe koje se prikupljaju u zavičajnim zbirkama i najčešća tipologija o razvrstavanju građe. Spomenuta je i važnost digitalizacije u knjižnicama. Nakon kratke povijesti Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof, opisana je zavičajna zbirka Knjižnice, stanje fonda te moj doprinos, a to je digitalizacija najstarijih razglednica te njihov kataložni opis.

Ključne riječi: narodne knjižnice, Novi Marof, zavičajne zbirke, Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof, Zavičajna zbirka Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof

1. Uvod

U današnje vrijeme, kad nam razvoj tehnologije pruža sve veći pristup raznoraznim sadržajima, često zanemarujemo da sav taj sadržaj nije uvijek točan. Primjerice, svatko može napraviti vlastitu stranicu te se nužno nameće pitanje pouzdanosti informacija koje pronalazimo na internetu. Knjižnice su svjesne ovog problema i njihova svakodnevna zadaća jest jačanje svojih funkcija informacijskih, obrazovnih, kulturnih i multimedijalnih središta zajednice u kojoj djeluju. Time se građanima osigurava kvalitetan pristup znanju, informacijama i kulturnim sadržajima za potrebe obrazovanja, informiranja, razonode i cjeloživotnog učenja. Važnu ulogu u jačanju te funkcije imaju zavičajne zbirke iako nisu sastavni dio svake knjižnice. Njihovom osnivanju i neprestanom obogaćivanju trebale bi težiti sve narodne knjižnice. Zavičajne zbirke su pokazatelji pripadnosti neke lokalne zajednice jednoj kulturnoj, povijesnoj i geografskoj sredini. Da bi se istaknulo ono po čemu je neka lokalna zajednica posebna i prepoznatljiva, zavičajna zbirka treba imati bogat i dobro uređen fond koji će kroz različite promotivne aktivnosti približiti svojoj zajednici.

2. Narodne knjižnice

„Narodna knjižnica je organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.“¹

Pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima glavne su djelatnosti narodne knjižnice, a važnu ulogu ima i u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva, na način da osigurava pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenja.²

Prema statističkim podacima Državnog zavoda za statistiku u Republici Hrvatskoj djeluje 249 narodnih knjižnica, od kojih je 141 samostalna, 77 ih je u sastavu drugih knjižnica i 31 je u sastavu druge ustanove.³

Narodne knjižnice u Hrvatskoj nisu ravnomjerno raspoređene zbog različite gospodarske razvijenosti pojedinih dijelova države. Izgradnja i razvijanje knjižnica i knjižničnih mreža u nekim je područjima onemogućena i usporjena zbog ratnih razaranja. Lokalne uprave ne mogu osnivati, opremiti i održavati knjižnice bez dovoljnih financijskih sredstava. Financiranje narodnih knjižnica u Hrvatskoj ovisi o financijskim mogućnostima osnivača knjižnica – županija, općina i gradova. Nedostatak financijskih sredstava prisutan je u svim županijama. To se osobito jasno vidi kod osiguravanja knjižničnog prostora. Osnivači ne izdvajaju dovoljno sredstava za preuređenje, proširenje, a posebice za izgradnju i opremanje novih knjižnica. Isti se problem odražava i na zapošljavanje. U mnogim knjižnicama nema dovoljno stručnog osoblja, a bez toga one ne mogu u potpunosti ispuniti svoje zadaće – dnevnu, tjednu otvorenost, obradu knjižnične građe, rad s korisnicima i organiziranje događanja za širu zajednicu u kojoj djeluju. Nedostatak financija odražava se i na nabavu knjižnične građe i izgradnju zbirke, zato što ne mogu kvalitetno udovoljiti zahtjevima korisnika. Pošto su u pojedinim sredinama učenici i studenti većinski članovi, nedovoljna financijska sredstva nisu

¹ IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 15.

² Isto.

³ Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016.–2020. URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850> (2016-08-29)

samo problem kulture već i odgoja, obrazovanja, socijalne skrbi (inkluzija) itd., što znači da osnivači trebaju imati mnogo veće obaveze prema njima.⁴

3. Grad Novi Marof – opća i povijesna obilježja

Grad Novi Marof nalazi se u Varaždinskoj županiji uz gradove Varaždin, Ivanec, Ludbreg, Varaždinske Toplice i Lepoglavu.⁵ Smješten je 17 kilometara južno od županijskog središta, grada Varaždina i prostire se na 111, 75 km². Grad se administrativno dijeli na 23 naselja: Bela, Donje Makojišće, Filipići, Gornje Makojišće, Grana, Jelenščak, Kamena Gorica, Ključ, Krč, Madžarevo, Moždenec, Novi Marof, Orehovec, Oštrice, Paka, Podevčevo, Podrute, Presečno, Remetinec, Strmec Remetinečki, Sudovec, Topličica i Završje Podbelsko⁶, u kojima živi 13 246 stanovnika.⁷ Novi Marof ima dobar geoprometni položaj, jer njegovim područjem prolazi važan cestovni pravac Zagreb-Varaždin-Goričan-Republika Mađarska, a tu se nalazi i željeznička postaja na pruzi Zagreb-Zaprešić-Zabok-Varaždin-Čakovec-Kotoriba-Murakeresztúr.⁸

Nekoliko je tumačenja o nastanku i geografskom položaju Novog Marofa. Najčešći zaključci istraživača su kako je mjesto osnovano sredinom 17. stoljeća, zahvaljujući Nikoli III. Patačiću koji je pribavio nove posjede. Oko 1666. godine obitelj je dobila kuriju *Novi Maroff* koja se nalazila u nekadašnjem Lepenju (dio današnjeg Podevčeva).⁹ Drugo stajalište govori kako je Novi Marof nastao u 18. stoljeću kada su grofovi Erdödy preselili u dolinu rijeke Bednje i tu sagradili novo gospodarstvo – Novi Marof.¹⁰ Dosad se najstarijim otkrivenim spomenom Novog Marofa smatrao taj iz 1666. godine u rukopisu zbornika *Status familiae Patachich*, no u Državnom arhivu u Varaždinu pronađen je dokument datiran u 1664. godinu u kojem se također navodi naziv *Novi Maroff seu Lepenye*.¹¹ Jasno je da se nastanak današnjeg grada nadovezuje na te dokumente, s obzirom da je prema spomenutoj kuriji u

⁴ Strategija razvoja narodnih knjižnica Republike Hrvatske 2013.-2015. (prijedlog). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/507/?target= (2016-08-24)

⁵ Bečeheli, Ana...[et al]. Novi Marof nekad i danas. Novi Marof: Grad Novi Marof: Turistička zajednica Grada Novog Marofa, 2015. Str. 11.

⁶ Novi Marof. // Leksikon naselja Hrvatske. Zagreb: Mozaik knjiga. Sv. 2. 2005. Str. 524.

⁷ Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine. URL: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (2016-08-19)

⁸ Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 12.

⁹ Isto, str. 46.

¹⁰ Kopjar, Matija. Povodom 15. godišnjice osnivanja i djelovanja Ogranka Matice hrvatske u Novom Marofu (1991. – 2006.). // Novomarofski zbornik / uredile Sanja Vragović, Marija Benčik. Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2006. Str. 7.

¹¹ Državni arhiv u Varaždinu, Obiteljski fond Erdödy, red.br.: 530,kut. 51, sig. 22a. Citirano prema: Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 48.

Lepenju današnje mjesto i dobilo naziv.¹² Moguće je da se to područje počelo razvijati nakon što je Marta Oršić-Patačić pokrenula izgradnju nove zgrade *pri Novom Marofu* 1689. godine.¹³ Izgradnja te zgrade poklapa se s godinom vjenčanja Baltazara Patačića i Terezije Gereci,¹⁴ stoga postoji mogućnost da je ta kurija trebala pripasti njima i da je ona nazvana *Nova Curia*.¹⁵ „Kurija *Novi Maroff* u Lepenju ostala je samo zidana zgrada, a posjet *Nova Curia*, odnosno mlađa zgrada i posjed prozvan Novi Marof, lokacija oko koje će se stvarati teren za buduće – današnje naselje.”¹⁶ Posjed i kurija *Novi Maroff* su 1747. godine trajno vraćeni Erdödyju.¹⁷ Pretpostavlja se da je Ljudevit Erdödy, nakon otkupa posjeda, obnovio postojeći dvorac, a nakon nekog vremena izgradio drugi koji je i danas u središtu Novog Marofa.¹⁸

3.1. Znameniti ljudi

Mnogo je znamenitih ljudi zaslužno za povijesni, društveni i kulturni razvoj novomarofskog kraja, no istaknut ću ih nekoliko, meni, najpoznatijih i najzanimljivijih.

Grofica *Louisa Erdödy* (1853. – 1924.), supruga posljednjeg vlasnika dvorca u Novom Marofu, poznata pijanistica i skladateljica, bila je i velika dobrotvorka. Smatra se začetnicom palijativne skrbi u Novom Marofu.¹⁹ U Novom Marofu osmišljen je projekt pod nazivom *Grofica Lujza* čiji cilj je oživljavanje povijesti grada. Volonteri organiziraju susret mještana i turista s likom grofice koji predstavlja jedna mještanka. Ona je uključena u mnoga događanja, a izdvojila bih Dane grada Novog Marofa, Dane vrganja u Paki, obilazak vrtića i škola, brojne aktivnosti u sklopu knjižnice (Vilinsko igrišće u Kamenj gorici, Vilinski park,

¹² Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 49.

¹³ Filipan, Božena. Odnos topličkog i grebenskog vlastelinstva i plemićkih obitelji te njihove donacije marijanskim svetištima. // *Podno Grebengrada – Sub castro Greben* / uredio Anđelko Koščak. Zagreb : Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić” ; Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2011. Str. 156-157.

¹⁴ Maček, Pavao. Rod Patačića od Zajezde : rodoslovna rasprava. Zagreb : Društvo za povjesnicu zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić”, 2004.

¹⁵ Kevo, Mario. Prvi spomen Novog Marofa. // *Croatia Christiana periodica* 26, 49 (2002.). Hrčak. URL: <http://hrcak.srce.hr/118831> (2016-08-28)

¹⁶ Maček, Pavao. Rodoslovlje grebenske grane i novomarofskog ogranka roda Erdedškoga (Erdödy) : od Majkerek (Monyorökerék) i Moslavine (Monoszló). // *Podno Grebengrada – Sub castro Greben* / uredio Anđelko Koščak. Zagreb : Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić” ; Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2011. Str. 52-53.

¹⁷ Hrvatski državni arhiv, *Protocolle et acta cancellariae protonotialis*, 12/125. Citirano prema: Maček, Pavao. Rodoslovlje grebenske grane i novomarofskog ogranka roda Erdedškoga (Erdödy) : od Majkerek (Monyorökerék) i Moslavine (Monoszló). // *Podno Grebengrada – Sub castro Greben* / uredio Anđelko Koščak. Zagreb : Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić” ; Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2011. Str. 52.

¹⁸ Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 50.

¹⁹ Znameniti Novomarofčani. URL: http://tz-novi-marof.hr/index.php?content=Znameniti_Novomarofcani (2016-08-24)

pričanje priča mlađim korisnicima knjižnice). Priča im o *svojim* dobročinstvima, uči ih kako činiti dobro i časti ih kruščićima od lana i tortom od oraha napravljenima po originalnoj recepturi.²⁰

Ivan Rabuzin (1921. – 2008.) jedan je od najistaknutijih slikara svjetske naive i hrvatske umjetnosti druge polovice 20. stoljeća, rođen u Ključu kraj Novog Marofa.²¹ Da se radi o svjetski priznatom umjetniku, govore brojna postignuća, primjerice svečani zastor u kazalištu Takarazuka u Tokiju i u Muzeju moderne umjetnosti Saitami u Urawi, izveden prema njegovim nacrtima²², zatim oslikavanje porculana njemačke tvornice *Rosenthal*²³ i mnoga druga. Važno je istaknuti i da je pokal pobjednika Hrvatskog nogometnog kupa napravljen po njegovoj skici, a novinari su ga prozvali *Rabuzinovo sunce*.²⁴ Počast za sav doprinos gradu Novomarofčani su mu iskazali dodijelivši njegovo ime novoizgrađenom kulturnom centru u kojem je smještena i gradska knjižnica.

Mirko Rački (1879. – 1982.), akademski slikar, rođen je u Novom Marofu. Svojim je djelovanjem obilježio gotovo cijelu modernu umjetnost te znatno pridonio formiranju umjetničke scene, ne samo u nacionalnim okvirima, već i šire. Njegov slikarski opus, osim narodne tematike, najčešće obuhvaća socijalno-političke, povijesne i religiozne teme, ali i pejzaže i portrete.²⁵ Izrazito zapažena bila su njegova djela na temu Danteove Božanstvene komedije koja su 1911. godine otkupljena od talijanskog Ministarstva prosvjete.²⁶

Blaženko Lacković najpoznatiji je novomarofski rukometaš i bivši hrvatski reprezentativac. Knjižnica izrađuje hemeroteku o njemu.

²⁰ Projekt „Grafica Lujza“ predstavljen u emisiji „Baština“ Hrvatskog radija. URL: <http://novi-marof.hr/projekt-grofica-lujza-predstavljen-u-emisiji-bastina-hrvatskog-radija/> (2016-08-24)

²¹ Znameniti Novomarofčani. URL: http://tz-novi-marof.hr/index.php?content=Znameniti_Novomarofcani (2016-08-24)

²² Crnković, Vladimir. Ivan Rabuzin : crteži : drawings. Zagreb : Galerije grada Zagreba, Galerija primitivne umjetnosti, Društvo naivnih likovnih umjetnika Hrvatske, Gradski muzej Varaždin, 1986. Citirano prema: Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 128-129.

²³ Maleković, Vladimir. O izvornoj ili naivnoj umjetnosti 1981.-2003. : kritike, eseji, zapisi i polemike. Zagreb, 2008. Citirano prema: Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 129.

²⁴ Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 129.

²⁵ Isto, str. 125.

²⁶ Uskoković, Jelena. Mirko Rački. Zagreb : Grafički zavod Hrvatske, 1979. Citirano prema: Bečeheli, Ana...[et al]. Nav. dj., str. 125.

4. Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof

Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof narodna je knjižnica koja djeluje kao samostalna javna ustanova. Prema broju stanovnika pripada V. tipu knjižnica.²⁷

U *Varaždinskom viestniku*, 13. kolovoza 1898. godine, zabilježeno je kako Visoka vlada potvrđuje pravila novoustrojene Narodne čitaonice u Novom Marofu te da je na glavnoj skupštini formiran Upravni odbor čiji je predsjednik bio dr. Sigmund Fink. Daljni podatci o Narodnoj čitaonici nisu poznati. Iz Varaždinskih novosti iz 1931. godine saznajemo o aktivnostima u Jugoslavenskoj čitaonici. Rezultati ankete provedene u Savskoj Banovini, iz 1937. godine, pokazuju kako je na području Novog Marofa evidentirano 8 519 svezaka. U Spomenaru iz 1953. godine zabilježeni su dobrovoljni prilozi mještana za osnivanje knjižnice, ali je ona otvorena tek 1. travnja 1965. godine u učionici Narodnog sveučilišta.²⁸ Otvoren je i područni odjel u Varaždinskim Toplicama koji je djelovao do 1973. godine, a zatim je Omladinski centar preuzeo cjelokupan fond.²⁹ Godine 1966. otvara se Dom kulture u kojem se nalazi dvorana za knjižnicu i manja prostorija za čitaonicu. Godine 1975. dobivene bolničke prostorije u centru grada uređene su u knjižnicu i čitaonicu. Narednih godina u više se navrata pokušava riješiti problem pomanjkanja prostora. Godine 1991. ponovno je otvoren ogranak u Varaždinskim Toplicama, no zatvoren je već iduće godine zbog neprimjerenog prostora. Krajem 1994. godine Knjižnica je preseljena u naselje Štuk.³⁰

Od 1995. godine Knjižnica koristi program CROLIST za računalno poslovanje. Javna ustanova Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof osnovana je 1999. godine. Iste su godine završeni i poslovi na informatizaciji ustanove. Sustavu CROLIST pridodan je program Aladin, kojim je olakšano barkodiranje bibliografskih i digitalnih zapisa. UNIX inačica CROLISTA instalirana je 2000. godine, čime je omogućena kooperativna katalogizacija i preuzimanje zapisa iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Računalna posudba knjiga započela je 2001. godine, a od 2004. godine se uređuje internetska stranica.³¹

U travnju 2011. godine Knjižnica je premještena u novoizgrađeni Kulturni centar *Ivan Rabuzin* na adresi Antuna Mihanovića 3, gdje djeluje i danas. Prostor Knjižnice zauzima

²⁷ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 3(2000), str. 163-188. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2016-08-19)

²⁸ Javna knjižnična djelatnost u Novom Marofu : 1898.- 2011. / priredila Jasminka Štimac. Varaždin : Jasminka Štimac, 2011. [CD-ROM]

²⁹ Povijest knjižnice. URL: <http://www.gknm.hr/povijest-knjiznice.htm> (2016-08-19)

³⁰ Javna knjižnična djelatnost u Novom Marofu : 1898.- 2011. / priredila Jasminka Štimac. Varaždin : Jasminka Štimac, 2011. [CD-ROM]

³¹ Isto.

388, 04 m², a sadrži: Odjel za djecu i mlade s radionicom i čitaonicom periodike, Informativno-posudbeni odjel sa studijskom čitaonicom i čitaonicom periodike, Odjel multimedije, Zavičajna zbirka, Odjel nabave i obrade i spremište. Uz bogatu zavičajnu zbirku, Knjižnica ima i zbirku građe tiskane do 1945. godine. Fond te građe formiran je u zasebnu zbirku koja broji 461 svezak, ali ne uključuje građu koja po kriterijima zavičajnosti pripada zavičajnoj zbirci.³²

Knjižnica je opremljena s desetak računala i korisnicima je omogućen besplatan pristup internetu. Zaposlena su četiri stručna djelatnika, što prema *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* nije dostatno. Naime, prema broju stanovnika te potrebe za cjelodnevnom otvorenosti Knjižnice potreban je još jedan stručan djelatnik.³³ Knjižnica ima oko 1300 članova od čega je najveći postotak djece i mladih. Stvarnih članova Knjižnice je najmanje 30% više jer se jednom članskom iskaznicom koristi više članova obitelji (dva do tri člana). Krajem 2014. godine Knjižnica je imala 52 522 jedinice građe, od čega se najveći dio odnosio na knjižnu građu (49 778 svezaka). Audiovizualna građa (CD-i, CD-ROM-ovi, DVD-i, videokasete) iznosila je 1 737 jedinica građe. Sadržavala je i 75 igračaka te 926 jedinica ostale građe. U Knjižnici se kontinuirano provode kreativne radionice za djecu i odrasle te pričaonice za najmlađe. Organiziraju se prigodne izložbe, manifestacije i edukativne radionice.³⁴

³² Strateški plan Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof 2015.-2017.

³³ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 3(2000), str. 163-188. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2016-08-19)

³⁴ Strateški plan Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof 2015.-2017.

5. Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama

Zavičajne zbirke se u svijetu, pa tako i u Republici Hrvatskoj, najčešće osnivaju pri narodnim knjižnicama. Prva zavičajna zbirka utemeljena je 1884. godine u Newcastleu u Engleskoj, a u narednih desetak godina utemeljene su zavičajne zbirke u svim značajnijim narodnim knjižnicama u Engleskoj.³⁵ U ostatku svijeta zanimanje za zavičajne zbirke raste nakon Drugog svjetskog rata.³⁶

5.1. Definicija i značaj zavičajne zbirke

“Zavičajna zbirka je sustavno prikupljena, uređena i obrađena knjižnična građa koja se svojim sadržajem odnosi na zavičaj.”³⁷ Prikupljanjem izvorne građe o nekom području, zavičajna zbirka pruža mogućnost upoznavanja zavičaja, njegove prošlosti i sadašnjosti te ima znanstvenu, dokumentacijsku, umjetničku i praktičnu vrijednost.³⁸ Zavičajna zbirka posebna je po tome što se neprekidno nadopunjuje novom građom, ali se nabavljaju i stara izdanja koja zadovoljavaju kriterije za smještaj građe u zbirku.³⁹ Zavičajnu zbirku može utemeljiti velika knjižnica koja posjeduje mnoštvo građe o zavičaju, ali i manje knjižnice mogu prikupljati i iz svog fonda izdvojiti zavičajnu građu na posebno mjesto.⁴⁰

5.2. Teritorij zbirke

Prema području koje obuhvaćaju, zavičajne zbirke dijelimo na lokalne ili mjesne, subregionalne (obuhvaćaju mjesto sa širom okolicom) i regionalne (cijelo administrativno područje).⁴¹ Ne postoje točno određena mjerila za odabir područja. Najpraktičnije je da područje zavičajne zbirke odgovara administrativnim granicama, ali moguće su i povijesne ili neke druge granice. Problemi nastaju u slučaju teritorijalnog preustroja, kao što je to bilo u Hrvatskoj 1992. (podjela na općine, gradove i županije). U takvim situacijama sama knjižnica

³⁵ Mesić, Đurđa. Građa i informacije u zavičajnim zbirkama narodnih knjižnica i načini prikupljanja. // Informatologia Yugoslavica 20, 3-4(1988), str. 213.

³⁶ Tošić-Grlač, Sonja ; Hebrang-Grgić, Ivana. Zavičajne zbirke u hrvatskim narodnim knjižnicama // Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama / priredila Jelica Lešić. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2011. Str. 52.

³⁷ Vuković-Mottl, Srna; Posarić, Đurđica; Gatalica, Tina; Radovanlija Mileusnić, Snježana ; Udovičić, Vesna ; Kalanj Butković, Barbara. Preporuke za ustroj zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama i drugim knjižnicama (ustanovama) koje prikupljaju knjižničnu zavičajnu građu.//HKD novosti (2009). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/347/ (2016-08-23)

³⁸ Isto.

³⁹ Vuković-Mottl, Srna. Zavičajna zbirka. // Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996. Str. 113-120.

⁴⁰ Tošić-Grlač, Sonja ; Hebrang-Grgić, Ivana. Nav. dj., str. 54.

⁴¹ Vuković-Mottl, Srna. Nav. dj.

odlučuje o području zavičajne zbirke, a mogući su i dogovori s drugim narodnim knjižnicama u bližoj okolini.⁴²

5.3. Građa zavičajne zbirke

Zavičajna zbirka zahtijeva osmišljen i unaprijed zadan pristup. Ona sadržajem obuhvaća svu povijest i sadašnje stanje nekog zavičaja. U zavičajnoj se zbirci prikupljaju publikacije objavljene u zavičaju, publikacije autora iz zavičaja koje su objavljene bilo gdje i sve što je objavljeno o zavičaju ili njegovim stanovnicima, bez obzira na mjesto objavljivanja.⁴³ S obzirom na raznovrsnost građe, potrebno je mnogo vremena, iskustva i znanja da bi se građa zavičajne zbirke razvrstala. U novije se vrijeme najčešće prihvaća tipologija Đurđe Mesić, koja je razradila radove Brede Filo.⁴⁴ „Građa se dijeli u devet osnovnih skupina:

1. monografije:
 - a) sadržajno vezane uz zavičaj
 - b) vezane uz zavičaj s obzirom na izdavanje
2. serijske publikacije
 - a) sadržajno vezane uz zavičaj
 - b) vezane po izdavanju
3. rukopisna građa
4. muzikalije vezane uz kraj
5. planovi mjesta, geografske karte
6. zvučna građa
7. slikovna građa (likovni radovi, reprodukcije, portreti, fotografije, razglednice)
8. polupublicirana građa:
 - a. znanstvene i stručne polupublikacije
 - b. društveno - političke (materijali sa sjednice)
 - c. programi i izvještaji o radu privrednih organizacija
9. efemerna građa (plakati, letci, ulaznice, upute za korištenje proizvoda, cjenici...)”⁴⁵

Da bi zavičajna zbirka služila kao dobar izvor za pružanje obavijesti o zavičaju, najvažnije je da je građa uređena i obrađena.⁴⁶

⁴² Pejić, Ilija. Zavičajna zbirka u kontekstu novih društvenih promjena. // Bjelovarski učitelj : časopis za odgoj i obrazovanje 7, 2-3(1998), str. 6-9.

⁴³ Tadić, Katica. Rad u knjižnici : priručnik za knjižničare. Opatija: Naklada Benja, 1994. Str. 20.

⁴⁴ Pejić, Ilija. Zavičajna zbirka kao jedan od oblika djelovanja knjižničara u društvenoj zajednici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 39, 1-2(1996), str. 111-117.

⁴⁵ Mesić, Đurđa. Nav. dj.

5.4. Nabava građe

Osim suvremenih publikacija, za zavičajnu zbirku se nabavljaju i starije publikacije koje nedostaju, pa se vodi posebna kartoteka desiderata. Kod odabira građe potrebno je sakupljati građu koja je zaista potrebna, da ne bi suvišno opteretili fond, zauzeli prostor i nepotrebno trošili vrijeme bibliotekara.⁴⁷ Nabava se vrši na tri načina: dar, kupnja i zamjena. Dva su tijeka nabave kod popunjavanja zavičajne zbirke, a to su tekući i retrospektivni tijek. Za tekuću nabavu veoma je važan obvezni primjerak propisan *Zakonom o knjižnicama*. Treba ju vršiti sustavno, dok retrospektivna nabava ovisi o ponudi na tržištu. Danas se u zavičajne zbirke unose i polupublikacije, tj. građa umnožena jeftinijom tehnikom (npr. fotokopije), ukoliko neki važni primjerci građe nisu nikako dostupni. To je dopušteno uz pismeno odobrenje nositelja prava originalnog djela.⁴⁸

5.5. Zaštita građe

Uz znanstveno-dokumentacijsku i povijesnu vrijednost, zavičajna zbirka ima i uporabnu vrijednost. To znači da treba biti dostupna korisnicima u knjižnici, no to ne smije štetiti njezinom fizičkom stanju. Građu treba ostaviti u izvornom obliku, što znači da se ne smije uvezivati, rezati, lijepiti i sl. Treba biti odvojena od ostatka fonda, u posebnoj prostoriji, u posebnim ormarima i policama te pravilno posložena. Osim na smještaj, treba paziti na temperaturu, relativnu vlagu zraka, jačinu rasvjete i dr. Građu zavičajne zbirke korisnici ne smiju iznositi iz knjižnice.⁴⁹

5.6. Digitalizacija

„Digitalizacija je, u najširem smislu, prevođenje analognoga signala u digitalni oblik. U užem smislu, pretvorba teksta, slike, zvuka, pokretnih slika (filmova i videa) ili trodimenzijskog oblika nekog objekta u digitalni oblik...”⁵⁰

„Osnovne prednosti digitalizacije su:

- ušteda prostora;
- očuvanje intelektualnog sadržaja;

⁴⁶ Vuković-Mottl, Srna. Nav. dj.

⁴⁷ Vuković-Mottl, Srna. Nav. dj.

⁴⁸ Vuković-Mottl, Srna; Posarić, Đurđica; Gatalica, Tina; Radovanlija Mileusnić, Snježana ; Udovičić, Vesna ; Kalanj Butković, Barbara. Preporuke za ustroj zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama i drugim knjižnicama (ustanovama) koje prikupljaju knjižničnu zavičajnu građu.//HKD novosti (2009). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/347/ (2016-08-30)

⁴⁹ Isto.

⁵⁰ Digitalizacija. Hrvatska enciklopedija. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=68025> (2016-08-25)

- sigurnost za slučaj da se izvornici oštete, ukradu ili unište;
- stavljanje građe na Web omogućava veću i bržu dostupnost korisnicima;
- mogu se izraditi visokokvalitetne kopije jer se pri umnažanju ne gubi na kvaliteti;
- digitalna građa (uključujući i slike) ne oštećuje se korištenjem, to jest kvaliteta s vremenom ne nestaje i ne umanjuje se uporabom⁵¹

Digitalizirana građa predstavlja važan izvor podataka o životu u lokalnoj zajednici, koji su neophodni za obrazovne, znanstvene, stručne i informacijske potrebe korisnika. Kod odabira građe koja će se digitalizirati, važno je imati na umu kolika je vrijednost građe za zavičaj, njegove ljude i zavičajnu zbirku. Treba uzeti u obzir i postojanje jednog primjerka nekog naslova te fizičko stanje tog primjerka.⁵² Digitalizacijom zavičajne građe promovira se zavičajna i kulturna baština korištenjem suvremene tehnologije, a može se smatrati korakom prema stvaranju digitalnog repozitorija zavičaja.⁵³

Hrvatske narodne knjižnice uključile su se u projekte digitalizacije hrvatske kulturne baštine, koje je uglavnom podržalo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i, djelomice, lokalna zajednica. Krajem 2011. godine provedena je anketa čiji je cilj bio provjeriti kako su narodne knjižnice odgovorile na procese digitalizacije, koju svoju građu su odvojile kao baštinu i kako su ostvarile svoje projekte uklapanja u hrvatsku i europsku kulturnu baštinu. Važno je bilo i prikupiti podatke iz kojih bi se dobila slika postojećeg stanja i na temelju koje bi se izradio prijedlog za daljnje programe digitalizacije. Prema podacima projekti su se uglavnom odvijali u županijskim narodnim matičnim knjižnicama. U 16 knjižnica koje su se odazvale istraživanju, 2011. godine je ukupno završeno 26 projekata, a 18 ih je bilo u tijeku.⁵⁴ U Varaždinskoj županiji projekt digitalizacije se odvijao u Gradskoj knjižnici i čitaonici Novi Marof.⁵⁵

⁵¹ Badurina, Boris...[et al.]. Digitalizacija i nove knjižnične usluge: radionica (2002). Citirano prema: Tošić-Grlač, Sonja. Uloga zavičajne zbirke u promociji lokalne zajednice. // Hrčak. Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu : zbornik radova 1, 1(2010), str. 307-314. URL: <http://hrcak.srce.hr/55005> (2016-08-24)

⁵² Tošić-Grlač, Sonja. Uloga zavičajne zbirke u promociji lokalne zajednice. // Hrčak. Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu : zbornik radova 1, 1(2010), str. 307-314. URL: <http://hrcak.srce.hr/55005> (2016-08-24)

⁵³ Pasqui, Valdo. Očuvanje digitalnog gradiva i arhivi s otvorenim pristupom: Trajni pristup slobodno dostupnim digitalnim objektima. Citirano prema: Tošić-Grlač, Sonja. Uloga zavičajne zbirke u promociji lokalne zajednice. // Hrčak. Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu : zbornik radova 1, 1(2010), str. 307-314. URL: <http://hrcak.srce.hr/55005> (2016-08-24)

⁵⁴ Lešćić, Jelica ; Begić, Zvonimir ; Delišimunović, Andrea. Projekti digitalizacije u hrvatskim narodnim knjižnicama status 2011. – izvještaj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 2(2012), str.179-192. URL: [www.hkdrustvo.hr/datoteke/1424/vbh/God.55\(2012\),br.2](http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1424/vbh/God.55(2012),br.2) (2016-08-25)

⁵⁵ Isto.

5.7. Knjižnični marketing

Knjižnični marketing nije novost u knjižničarskoj praksi, samo što se godinama ostvarivao pod različitim nazivima, primjerice propagandno-animatorske i edukativno-animatorske akcije, promidžbeno-poticažno djelovanje, oglašivane pojedinih programa itd.⁵⁶ Knjižničari, koji najbolje prepoznaju potrebe svojih korisnika, davno su shvatili da su potrebni različiti načini obavještanja korisnika o uslugama koje nude, kako bi ih privukli u knjižnicu. Važnost marketinga u knjižnici naglašava i međunarodna knjižnična organizacija IFLA (*International Federation of Library Associations*). Ona je 1997. godine osnovala odjel za menadžment i marketing, a velik interes vidljiv je već početkom 1998. godine kad im se pridružilo preko 70 članova.⁵⁷ U *IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice* iz 2011. godine marketing se definira kao „prokušan i pouzdan sustavan pristup koji se zasniva na oblikovanju usluge ili proizvoda u skladu s korisničkim potrebama i željama, a čiji je cilj zadovoljstvo korisnika.“⁵⁸ Da bi popularizirale svoje zavičajne zbirke, knjižnice mogu, samostalno ili u suradnji s različitim ustanovama ili pojedincima, organizirati razne izložbe knjižnične zavičajne građe povodom godišnjica važnih događaja iz različitih područja života u zavičaju, povodom obilježavanja suvremenih događaja u zavičaju i sl. Mogu organizirati književne večeri, promocije novih jedinica zavičajne zbirke, predavanja i prezentacije o zavičajnim temama, mogu snimiti televizijske i radio emisije itd. Važan oblik predstavljanja knjižnične zavičajne građe je i izdavačka djelatnost, ponajprije pripremanje i objavljivanje zavičajnih bibliografija. Na temelju prikupljene zavičajne građe i uz suradnju sa sličnim institucijama, zavičajna zbirka pridonosi objavljivanju monografija o zavičaju.⁵⁹

⁵⁶Ivanović, Marija. Prepoznavanje knjižničnog marketinga. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, 3/4(2002[i.e.2003]), str. 106.

⁵⁷About the Management and Marketing Section. URL: <http://www.ifla.org/about-the-management-and-marketing-section> (2016-08-23)

⁵⁸IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 98.

⁵⁹Vuković-Mottl. Srna; Posarić, Đurdica; Gatalica, Tina; Radovanlija Mileusnić, Snježana ; Udovičić, Vesna ; Kalanj Butković, Barbara. Preporuke za ustroj zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama i drugim knjižnicama (ustanovama) koje prikupljaju knjižničnu zavičajnu građu.//HKD novosti (2009). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/347/ (2016-08-30)

6. Zavičajne zbirke u hrvatskim narodnim knjižnicama

Prva zavičajna zbirka u Hrvatskoj je *Zagrabiensia*, utemeljena 1954. godine. Nakon nje utemeljene su zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama u Bjelovaru, Karlovcu, Osijeku, Sisku, Varaždinu i Vinkovcima.⁶⁰ Prema statističkom upitniku o poslovanju narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj iz 2013. godine, putem kojeg se dobivaju podaci o 203 knjižnice, 173 knjižnice imaju zavičajnu zbirku. Zavičajne zbirke su te godine imale ukupan fond od 158 169 jedinica građe. Na prvom mjestu nalazila se Splitsko-dalmatinska županija s podacima iz 27 knjižnica. Ukupan fond zavičajnih zbirki iznosio je 29 264 jedinica građe. Varaždinska županija nalazila se na četvrtom mjestu s ukupnim fondom od 10 872 jedinica građe.⁶¹ Prema *Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj*, svaka bi narodna knjižnica trebala imati zavičajnu zbirku, no iz ovih podataka zaključujemo da nemaju sve narodne knjižnice uvjete za to. U tom slučaju zavičajnu zbirku mora imati nadležna županijska matična knjižnica ili neka druga knjižnica s odgovarajućim uvjetima.⁶²

7. Zavičajne zbirke u Varaždinskoj županiji

U Varaždinskoj županiji postoji pet narodnih knjižnica, a to su sljedeće: Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović Varaždin, Gradska knjižnica i čitaonica Gustav Krklec Ivanec, Gradska knjižnica Ivana Belostenca Lepoglava, Gradska knjižnica i čitaonica Mladen Kerstner Ludbreg i Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof. Sve navedene knjižnice imaju zavičajnu zbirku, osim Gradske knjižnice i čitaonice Mladen Kerstner Ludbreg. Najveći ukupni fond, 8 515 jedinica građe, je 2011. godine imala Gradska knjižnica i čitaonica Metel Ožegović Varaždin, a nakon nje slijedila je Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof s 1783 jedinice građe.⁶³

⁶⁰ Vuković-Mottl, Srna. Zavičajna zbirka. // Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996. Str. 113-120.

⁶¹ Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama 2013.URL: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Narodne-knji%C5%BEnice.-Posebne-zbirke-1-Zavi%C4%8Dajne-zbirke.pdf> (2016-08-23)

⁶² Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 3(2000), str. 163-188. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2016-08-23)

⁶³ Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama 2013.URL: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Narodne-knji%C5%BEnice.-Posebne-zbirke-1-Zavi%C4%8Dajne-zbirke.pdf> (2016-08-23)

8. Zavičajna zbirka Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof

Ustrojavanje zavičajne zbirke Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof počelo je 1985. godine fizičkim izdvajanjem zavičajnih jedinica na posebno mjesto. Nepisanim pravilima određen je teritorijalni opseg prikupljanja građe prema tadašnjim administrativno-teritorijalnim jedinicama (7 općina) koje su zajedno imale oko 30 000 stanovnika te se po tim kriterijima svrstala u subregionalnu. Uzet je u obzir i povijesno-kulturni razvoj regije te je teritorijalni opseg proširen na još nekoliko općina. Do današnjih dana nije mijenjan teritorijalni opseg, jer nije osnovana ni jedna nova knjižnica ili druga kulturna ustanova koja bi sustavno prikupljala zavičajnu građu. Osim građe vezane uz Grad i pripadajuća mjesta, zbirka sadrži i jedinice građe vezane uz Varaždinske Toplice. Sustavnom nabavom (kupnjom, zamjenom, darovima, ali i vlastitim izdanjima) prikupljen je velik fond svih vrsta građe, u svim formatima i na svim medijima.

8.1. Smještaj zbirke

U sadašnjem prostoru zbirka je smještena u posebnoj prostoriji u koju se ulazi iz Studijskog odjela. Dio građe je smješten na otvorenim policama, dio na zatvorenim i dio u staklenim vitrinama. Građa se ne posuđuje izvan prostora Knjižnice. Najviše se njome služe studenti, prosvjetni djelatnici, znanstvenici, ali i ostali korisnici koji žele bolje upoznati povijesni, društveni, politički, crkveni, sportski i kulturni razvoj Novog Marofa te života i rada značajnih Novomarofčana.

8.2. Sastav zbirke

U zavičajnoj se zbirci, pored knjiga i časopisa zavičajnog sadržaja i zavičajnih autora, prikupljaju: polupublikacije, diplomske, magistarske i doktorske radnje sugrađana, fotografije, razglednice, plakati, katalozi, zemljopisne karte, AV građa i multimedija, likovna djela zavičajnih umjetnika, pozivnice i ostali sitni tisak te se izrađuje hemeroteka. Inventarizirana je i stručno obrađena knjižna građa, multimedija, serijske publikacije i velik dio članaka u zbornicima i časopisima koji se tematikom ili autorstvom odnose na zavičaj.

8.3. Stanje fonda

Zbirka posjeduje 1723 inventarne jedinice:

- monografije: 860 svezaka
- analitika (članci): 671
- serijske publikacije: 31 naslov

- multimedijalna građa: 157
 - o CD-ROM-ovi: 57
 - o CD-i: 35
 - o DVD-i: 65
- tiskane muzikalije: 3
- kartografska građa: 1⁶⁴

Posebnoj vrijednosti zbirke pridonosi grafika iz 18. stoljeća, zemljopisna karta s početka 19. stoljeća, jedini sačuvani primjerak topografske karte Kotara Novimarof iz 1906. godine, gotovo potpuno prikupljena kolekcija razglednica zavičajnog područja od 19. stoljeća do danas. Bogata je i zbirka umjetničkih slika svih poznatih umjetnika našeg kraja (Ivan Rabuzin, Mirko Rački, Franjo Klopota itd.) te zbirka fotografija i prvih dijapozitiva u boji do 1940. godine. U zbirci se čuva i komplet kamenina iz 19. stoljeća s natpisom Novimarof.

8.4. Digitalizirana građa

U sklopu prethodno spomenutog projekta digitalizacije u Gradskoj knjižnici i čitaonici Novi Marof digitalizirano je 12 primjeraka *Novomarofskog vjesnika*, četiri iz 1980. i osam iz 1981. godine te monografija *Tajne Grebengrada ili Posljednji grof od Zagorja*.⁶⁵

8.5. Knjižnični marketing Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof

Na pultovima Knjižnica dijeli podsjetnike s fotografijom knjižnice, radnim vremenom i osnovnim informacijama o radu Knjižnice. Mogu se naći i brošure vezane za događaje koje knjižnica redovito organizira, a namijenjeni su korisnicima svih uzrasta. U sklopu svoje javne djelatnosti, Knjižnica surađuje s dječjim vrtićima organizirajući posjete knjižnici. Za njih se jednom tjedno organizira *Pričaonica* na kojoj se djeci predstavljaju slikovnice prilagođene njihovoj dobi, uz povremeni posjet poznatog pisca ili spisateljice. U suradnji sa školama razvija čitateljske i općekulturne navike. Djeca školske dobi mogu se uključiti u dramsku skupinu *Vriskice* koja se, također, održava jednom tjedno. Za odrasle se svaki tjedan odvijaju kreativne radionice. Uz redovita događanja, Knjižnica često organizira i različita predavanja i predstavljanja knjiga. U prostorijama Knjižnice često se mogu pogledati i izložbe udruga koje djeluju na području grada, izložbe korisnika knjižnice, izložbe radova koji se izrađuju na kreativnim radionicama, prikazi najvažnijih djela nekog određenog pisca, lokalnih umjetnika itd. Organiziraju se akcije pribavljanja knjiga za bolnice. Korisnici donose knjige koje im

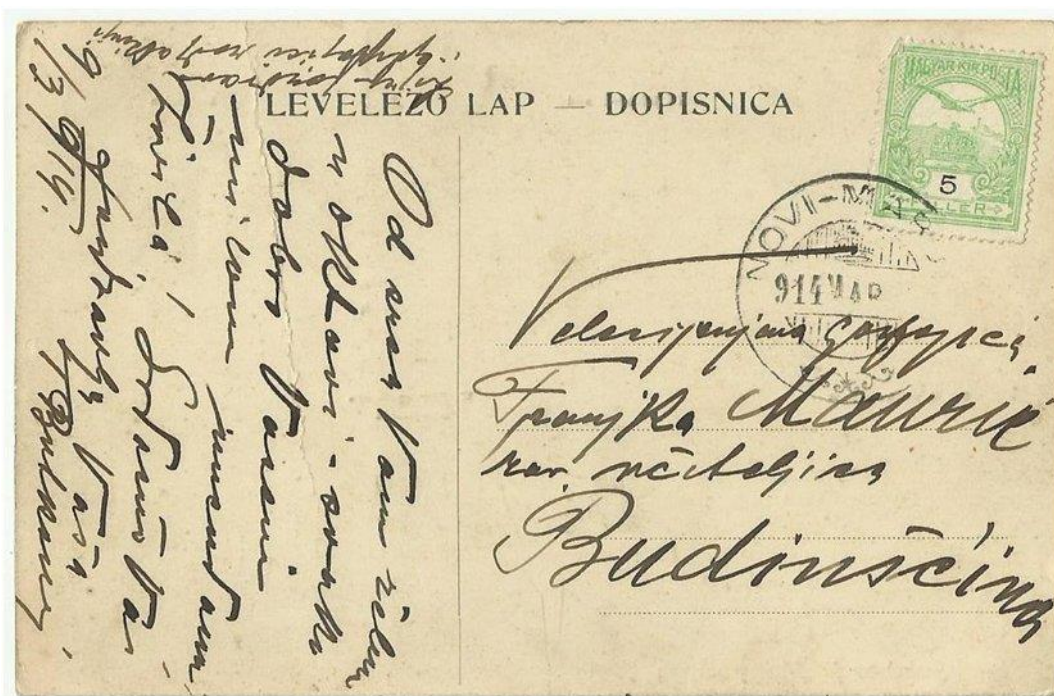
⁶⁴ Katalog zavičajne zbirke. URL: <http://gknm.dyndns.info/liste/001n/> (2016-08-25)

⁶⁵ Digitalizirana građa. URL: <http://gknm.dyndns.info/liste/008n/> (2016-08-25)

više ne trebaju i koje žele pokloniti. Za takve posebne događaje u knjižnici izrađuju se informativni leci i plakati koji se stavljaju na frekventna mjesta u gradu. Šalju se i pozivnice Gradu, ravnateljima škola i vrtića, turističkoj zajednici te elektroničke pozivnice tvrtkama, ustanovama i udrugama, ovisno o temi događanja. Knjižnica surađuje i s lokalnim medijima, kao što su *Radio Novi Marof*, *Varaždinske vijesti* i *Regionalni tjednik*. Svaki tjedan na *Radiju Novi Marof* u sklopu rubrike *Iz kulture* najavljuju se tjedna i dnevna događanja. Knjižnica sadrži i mrežnu stranicu na kojoj se mogu pronaći osnovni podaci poput povijesti knjižnice, cjenika, pravila posudbe, kontakata, pretraživači itd.⁶⁶ Član je i društvene mreže *Facebook* na kojoj se također mogu saznati sve novosti i događanja koje organizira. Knjižnica surađuje i s *Kulturnim centrom Ivan Rabuzin*, unutar kojeg je smještena, tako da koristi prostorije Centra za veća događanja.

⁶⁶ Gradska knjižnica i čitaonica Novi Marof. URL: <http://www.gknm.hr/> (2016-05-03)

Zbog nedovoljnog broja stručnih djelatnika, Zavičajna zbirka je pomalo zapostavljena, pa velik dio slikovne građe (razglednice, fotografije i likovna djela) nije obrađen, ni uveden u fond. U ovom ću dijelu prikazati neke od najstarijih razglednica.

Naslov: Pozdrav iz Novogmarofa.

Impresum: [s. l. : s. n., 1914].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 13,8 x 9,0 cm.

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Novi Marof — Kr. Kotarski sud ; Kr. pošta ; Kr. Kotarska oblast ; W. Ebenspangera
nastjednik

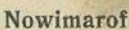
Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1914. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Nowimarof.

Impresum: [s. l., s. n., s. a.].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,0 x 9,0 cm.

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

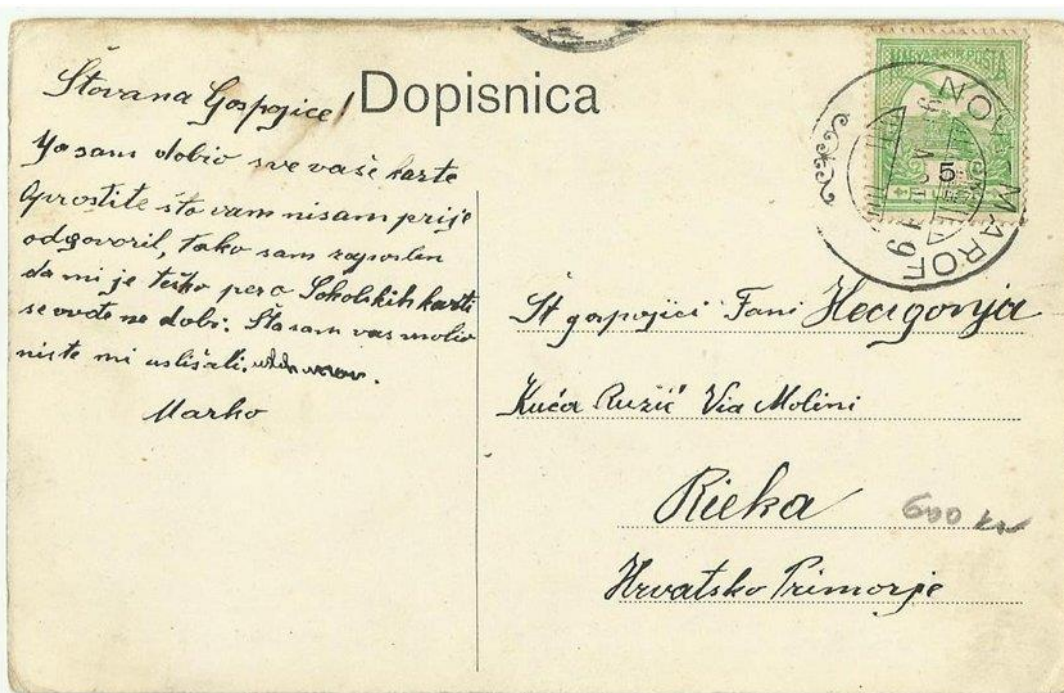
Predmet: Novi Marof — centar grada

Jezik: hrvatski

Napomena: Razglednica je putovala.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Pozdrav iz Novogmarofa : Gostiona Leopold Steiner.

Impresum: [s. l., s. n., s. a.].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,1 x 9,0 cm.

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

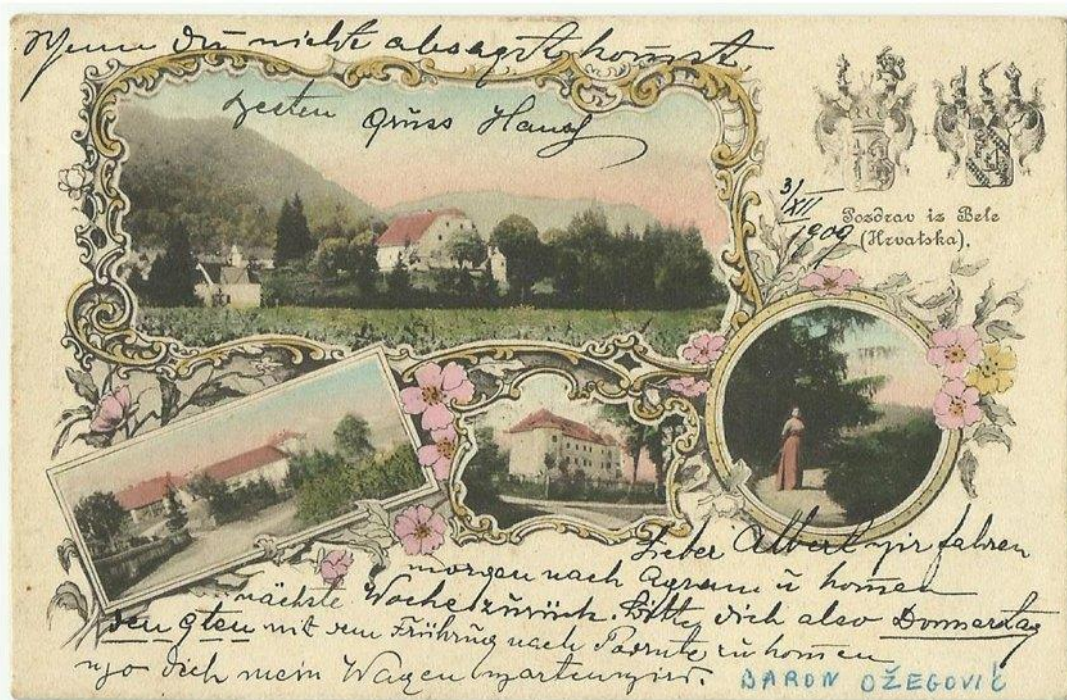
Predmet: Novi Marof — Gostiona Leopold Steiner

Jezik: hrvatski

Napomena: Razglednica je putovala.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Pozdrav iz Bele (Hrvatska).

Impresum: [s. l., s. n., 1909].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,0 x 9,1 cm.

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Bela

Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1909. godine. Poledina razglednice je namijenjena samo za adresu.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

REMETINEC — NOVI-MAROF

1948/21. X. *Novi-Marof*
 Dragi moja glava *dragi moj*
 tri dana (dugo) primila sam
 vas i oči su mi se otvorele
 i deli vam se i premena da
 ja i ja primam i to je. misam
 i ja, neću biti i ja. misam
 i o tome se i mi govorimo
 i ja. Hvala vam za sve što mi
 ste dali nam i za sve što nam
 dala. Sami ste dala na par
 dana. Hvala i kćeri i sinu
 odmah nam i kćeri i sinu

Naklada: Dorošlav Selz, Novi Marof

Drugarica
 Albert Zlata
 učiteljica
 Popusko
 Hala Branovina

Naslov: Remetinec - Novi Marof.

Impresum: Novi Marof : Naklada Daroslav Seitz, [1948].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,1 x 9,0 cm.

Nakladnik: Daroslav Seitz

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Novi Marof — crkva u Remetincu

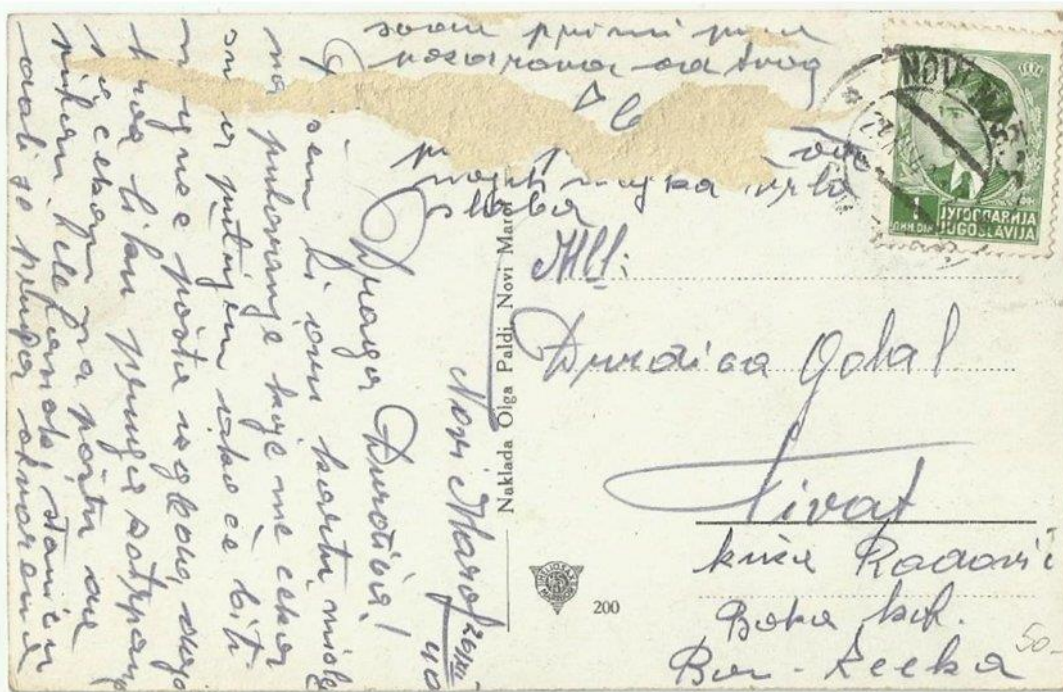
Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1948. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Državni Sanatorium Novi Marof.

Impresum: Zagreb : Naklada Olga Paldi, [1940].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,0 x 9,0 cm.

Nakladnik: Olga Paldi

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Novi Marof — Državni Sanatorium

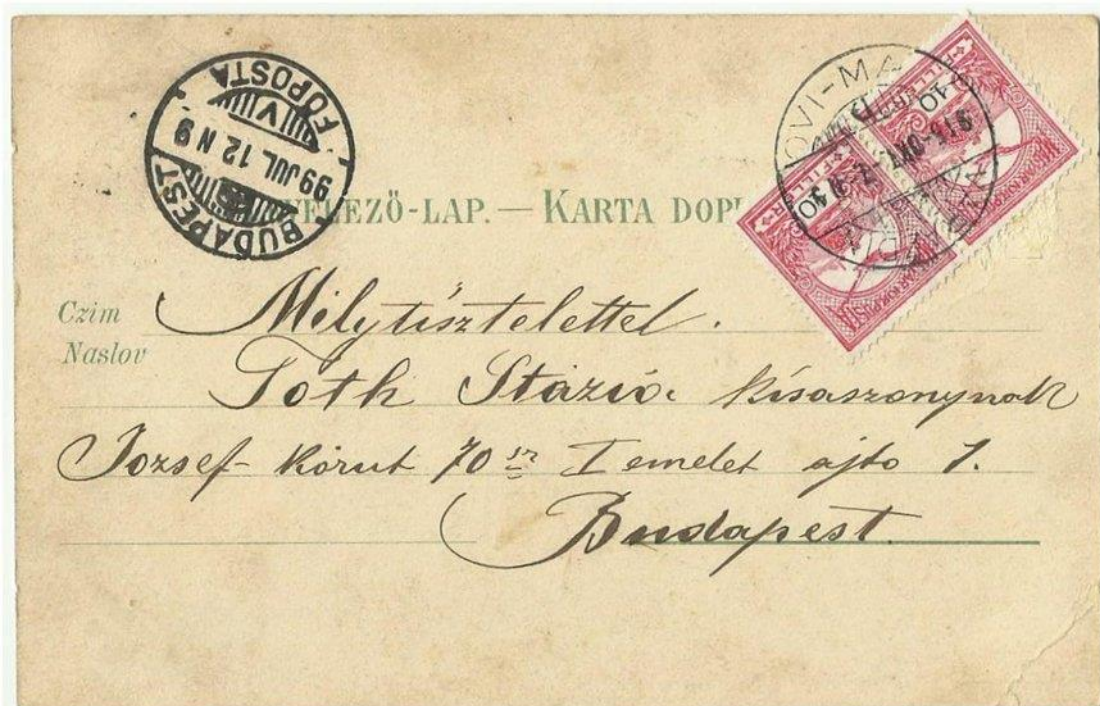
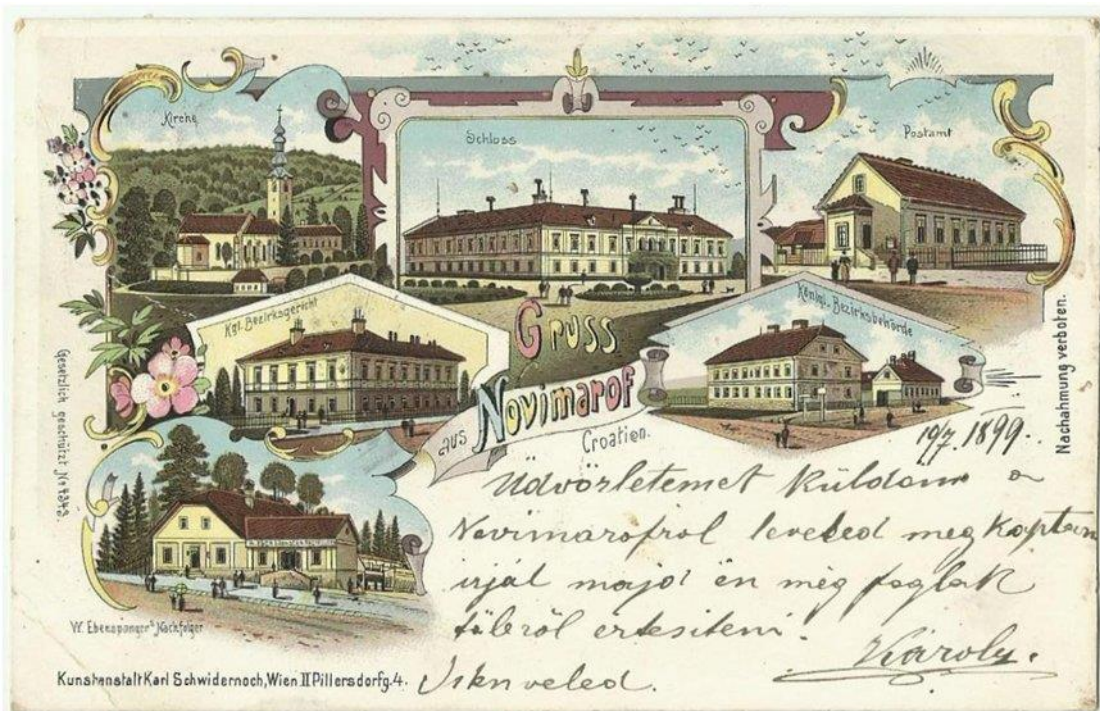
Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1940. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Gruss aus Novimarof : Croatien.

Impresum: Wien : Kunstanstalt Karl Schwidernoch, [1899].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,4 x 9,2 cm.

Nakladnik: Kunstanstalt Karl Schwidernoch

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpeg

Predmet: Novi Marof — Kirche ; Schloss ; Postamt ; Kgl. Bezirksbericht ; Königl. Bezirksbehörde

Jezik: njemački

Obuhvat (vremenski): 19. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1899. godine. Poledina razglednice namijenjena je samo za adresu.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Novi Marof : Državno liječilište za plućne bolesti : Glavna zgrada.

Impresum: Novi Marof : Naklada Daroslav Seitz, [1930].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,0 x 9,1 cm.

Nakladnik: Daroslav Seitz

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Novi Marof — Glavna zgrada Državnog liječilišta za plućne bolesti

Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1930. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Državno lječilište – Novi Marof.

Impresum: [s. l., s. n., 1947].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,0 x 9,1 cm.

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Glavna zgrada Državnog lječilišta

Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala unutar pisma 1947. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Bela u Hrvatskoj.

Impresum: Varaždin : Papirnica Stifler, [1918].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 27,7 x 8,9 cm.

Naklada: Papirnica Stifler

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Panoramski pogled na Belu.

Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1918. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

Naslov: Novimarof.

Impresum: Novi Marof : Naklada Daroslav Seitz, [1929].

Materijalni opis: 1 razglednica : tisak ; 14,0 x 8,9 cm.

Naklada: Daroslav Seitz

Vrsta: razglednica

Zbirka: Zavičajna zbirka GKNM

Format: image/jpg

Predmet: Panoramski pogled na Novi Marof.

Jezik: hrvatski

Obuhvat (vremenski): 20. stoljeće

Napomena: Razglednica je putovala 1929. godine.

Prava: Slobodan pristup. Sva prava pridržana.

Identifikator: GKNM

9. Zaključak

U svijetu novih mogućnosti i tehnologija, političke granice ne predstavljaju nikakve prepreke. Kulturni senzibilitet, tj. znanja o različitim kulturama i jezicima, prioriteti su današnjeg multikulturalnog društva u kojem živimo, ali i kojem težimo.

Zavičajna zbirka važna je karika u razvijanju kulturnog senzibiliteta. Naime, podižući svijest o vrijednosti vlastitog kulturnog nasljeđa, paralelno učimo poštivati kulture drugih naroda. Pozitivni utjecaji opće globalizacije kojoj svakodnevno svjedočimo su interakcije različitih kultura koje se međusobno obogaćuju. Izgubimo li svijest o vlastitoj kulturi i vlastitom identitetu izgubit ćemo se u *anglosaksonskoj kulturi* koja dominira svijetom i ima najveći utjecaj na svijet.

Trebamo gledati u budućnost, ali ne smijemo zaboraviti korijene i prošlost. Trebamo ih čuvati, a to ćemo najbolje postići kroz brižljivo građenu i čuvanu zavičajnu zbirku.

Zavičajna zbirka uči nas da budemo svoji u različitosti.

10. Popis korištene literature

1. Bečeheli, Ana...[et al]. Novi Marof nekad i danas. Novi Marof : Grad Novi Marof : Turistička zajednica Grada Novog Marofa, 2015.
2. Filipan, Božena. Odnos topličkog i grebenskog vlastelinstva i plemićkih obitelji te njihove donacije marijanskim svetištima. // Podno Grebengrada – Sub castro Greben / uredio Anđelko Koščak. Zagreb : Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić” ; Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2011.
3. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz, Barbara Gubbin. 2. hrv. izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.
4. Javna knjižnična djelatnost u Novom Marofu : 1898.- 2011. / priredila Jasminka Štimac. Varaždin : Jasminka Štimac, 2011. [CD-ROM]
5. Kopjar, Matija. Povodom 15. godišnjice osnivanja i djelovanja Ogranka Matice hrvatske u Novom Marofu (1991. – 2006.). // Novomarofski zbornik / uredile Sanja Vragović, Marija Benčik. Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2006.
6. Leksikon naselja Hrvatske. Zagreb : Mozaik knjiga. Sv. 2. 2005.
7. Maček, Pavao. Rod Patačića od Zajezde : rodoslovna rasprava. Zagreb : Društvo za povjesnicu zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, 2004.
8. Maček, Pavao. Rodoslovlje grebenske grane i novomarofskog ogranka roda Erdedskoga (Erdödy). // Podno Grebengrada – Sub castro Greben / uredio Anđelko Koščak. Zagreb : Društvo za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić” ; Novi Marof : Ogranak Matice hrvatske Novi Marof, 2011.
9. Mesić, Đurđa. Građa i informacije u zavičajnim zbirkama narodnih knjižnica i načini prikupljanja. // Informatologia Yugoslavica 20, 3-4(1988).
10. Pejić, Ilija. Zavičajna zbirka kao jedan od oblika djelovanja knjižničara u društvenoj zajednici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 39, 1-2(1996).
11. Pejić, Ilija. Zavičajna zbirka u kontekstu novih društvenih promjena. // Bjelovarski učitelj : časopis za odgoj i obrazovanje 7, 2-3(1998).
12. Strateški plan Gradske knjižnice i čitaonice Novi Marof 2015.-2017.
13. Tadić, Katica. Rad u knjižnici : priručnik za knjižničare. Opatija : Naklada Benja, 1994.
14. Tošić-Grlač, Sonja ; Hebrang-Grgić, Ivana. Zavičajne zbirke u hrvatskim narodnim knjižnicama // Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama / priredila Jelica Leščić. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2011.

15. Vuković-Mottl, Srna. Zavičajna zbirka. // Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1996.
16. Pavičić, Jurica ; Alfirević, Nikša ; Aleksić, Ljiljana. Marketing i menadžment u kulturi i umjetnosti. Zagreb : Masmedia, 2006.

Elektronički izvori:

1. About the Management and Marketing Section. URL: <http://www.ifla.org/about-the-management-and-marketing-section> (2016-08-23)
2. Digitalizacija. Hrvatska enciklopedija. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=68025> (2016-08-25)
3. Digitalizirana građa. URL: <http://gknm.dyndns.info/liste/008n/> (2016-08-25)
4. Ivanović, Marija. Prepoznavanje knjižničnog marketinga. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, 3/4(2002[i.e.2003]).
5. Katalog zavičajne zbirke. URL: <http://gknm.dyndns.info/liste/001n/> (2016-08-25)
6. Kevo, Mario. Prvi spomen Novog Marofa. // Croatica Christiana periodica 26, 49 (2002.). Hrčak. URL: <http://hrcak.srce.hr/118831> (2016-08-28)
7. Leščić, Jelica ; Begić, Zvonimir ; Delišimunović, Andrea. Projekti digitalizacije u hrvatskim narodnim knjižnicama status 2011. – izvještaj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 55, 2(2012), str.179-192. URL: [www.hkdrustvo.hr/datoteke/1424/vbh/God.55\(2012\),br.2](http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1424/vbh/God.55(2012),br.2) (2016-08-25)
8. Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016.–2020. URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850> (2016-08-29)
9. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine. URL: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (2016-08-19)
10. Povijest knjižnice. URL: <http://www.gknm.hr/povijest-knjiznice.htm> (2016-08-19)
11. Preporuke za ustroj zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama i drugim knjižnicama (ustanovama) koje prikupljaju knjižničnu zavičajnu građu. URL: <http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/Preporuke.pdf> (2016-08-30)
12. Projekt „Grofica Lujza“ predstavljen u emisiji „Baština“ Hrvatskog radija. URL: <http://novi-marof.hr/projekt-grofica-lujza-predstavljen-u-emisiji-bastina-hrvatskog-radija/> (2016-08-24)

13. Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 3(2000), str. 163-188. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2016-08-19)
14. Strategija razvoja narodnih knjižnica Republike Hrvatske 2013.-2015. (prijedlog). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/507/?target= (2016-08-24)
15. Tošić-Grlač, Sonja. Uloga zavičajne zbirke u promociji lokalne zajednice. // Hrčak. Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu : zbornik radova 1, 1(2010), str. 307-314. URL: <http://hrcak.srce.hr/55005> (2016-08-24)
16. Vuković-Mottl. Srna; Posarić, Đurđica; Gatalica, Tina; Radovanlija Mileusnić, Snježana ; Udovičić, Vesna ; Kalanj Butković, Barbara. Preporuke za ustroj zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama i drugim knjižnicama (ustanovama) koje prikupljaju knjižničnu zavičajnu građu.//HKD novosti (2009). URL: http://www.hkdrustvo.hr/hr/novosti/odabrana_novost/347/ (2016-08-23)
17. Zavičajne zbirke u narodnim knjižnicama 2013.URL: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Narodne-knji%C5%BEnice.-Posebne-zbirke-1-Zavi%C4%8Dajne-zbirke.pdf> (2016-08-23)
18. Znameniti Novomaročfani. URL: http://tz-novimarof.hr/index.php?content=Znameniti_Novomarofofani (2016-08-24)